సంస్కరణల సారథిగా కన్నా విలక్షణమైన సాహితీవేత్తగా, బహు భాషా పండితునిగా పి.వి.నరసింహారావుని తెలుగు సాహిత్యలోకం గుర్తుపెట్టుకుంటుంది. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ వేయి పడగలు నవలని ఆయన హిందీలోకి అనువాదం చేసిన సంగతితెలిసిందే. అలాగే ఇటీవలి సంవత్సరాల్లో ఆయన రాసిన 'లోపలి మనిషి' నవల ఒక సంచలనం. ఒక రాజకీయ నవలగా దానికి తగిన స్థానం ఉంది. తొలిరోజుల్లో ఆయన మంచి కథలు రాశారు. తెలంగాణ ప్రాంతం తొలితరం కథా రచయితల్లో ఆయన ఒకరు. ఆ రోజుల్లో ఆయన రాసిన కథ 'గొల్ల రామవ్వ' 15 ఆగస్టు 1949న వరంగల్ నుంచి వెలువడే 'కాకతీయ' వారపత్రికలో "విజయ" పేరుతో అచ్చయింది. ఇప్పుడు ఆ కథని యధాతథంగా అందిస్తున్నాం.

గొల్లరామవ్వ

కథ

ధాం... ధాం... ధాం!...

బాంబుల ప్రేలుడుతో అర్ధరాత్రి ప్రశాంత వాతావరణం ఛిన్నాభిన్నమైంది. సర్వత్ర నిండుకున్న నిస్తబ్ధతను చీల్చి ఆ ధ్వనితరంగాలు ఒక విచిత్ర సంచలనం కలుగజేసి శూన్యంలో విలీనమైనవి. గాఢనిద్రలో నిమగ్నమైయున్న గ్రామమంతా ఒక్క పెట్టున దద్దరిల్లిపోయింది. ఆబాలగోపాలం గొల్లుమన్నారు... నిద్రమబ్బులో ఏమి జరిగిందో ఎవరికీ బోధపడలేదు...ఏదో ఆవేదన. ఏదో చికాకు. ఏదో బెగడు. కాని అంతా అగమ్యగోచరమే. ఊరివారికందరికి ఒకే సమయాన ఏదో మహాభయంకరమైన పీడకల వచ్చి హఠాత్తుగా నిద్రనుండి త్రుళ్లిపడి లేచారా అన్నంత అలజడి చెలరేగిందా రెండు నిమిషాల్లో....

ఇంత అలజడి చెలరేగినా బజార్లు మాత్రం నిర్మానుష్యంగానే ఉన్నవి. లోపలి నుండి వేసుకున్న తలుపుల గొళ్లాలు తీసి బయటికి తొంగి చూతామనుకున్నవారి చేతులు కూడా గొళ్లాల మీదికి పోగానే ఎక్కడివక్కడ జలదరించి నిలిచిపోయినవి. చికాకువల్ల కీచుకీచుమని అరుస్తూ తత్తరపాటుతో అటూఇటూ లేచిపోయే పక్షుల రవం వాటి టెక్కల టపటప, ఊరిచుట్టు పెరండ్లలోనుండి కుక్కల అఱపు, దొడ్లలో నిశ్చింతగా నెమరువేస్తున్న పశువుల గిజగిజ, అక్కడక్కడ దొడ్లకంపను విరుగ ద్రొక్కి ఊళ్లో తోచిన దిక్కల్లా పరుగెత్తే దున్నపోతుల గిట్టల అపిడి- ఇవి మాత్రమే ఆ తదుపరి వినిపించినవి. అంతేకాని ఒక్కసారి గొల్లుమన్న గ్రామస్తులు మాత్రం అదేదో దివ్యజ్ఞాన బోధ కలిగిందా అన్నట్లు మళ్ళీ కిమ్మనలేదు... కిమ్మనలేదు నిజమే కాని బొడ్డూసిన కూన పర్యంతం ఎవ్వరు నిద్రకూడ పోలేదు... ఏవో గుసగుసలు... ఏవో సైగలు... ఏవో అసహాయ దృక్కులు... ఏవో వినపడని మ్రొక్కులు... తల్లులు పిల్లలకు శ్రీరామరక్ష తీశారు. పిల్లల దడపు పోవడానికి ఎడమ అరికాలు దుమ్ముతో నొసట బొట్టు పెట్టారు. వీపు చరచారు. కాని పిల్లల దడుపుకుపాయాలు యోచించే తల్లులకు తమ దడుపుకే ఉపాయం దొరుకలేదు. బొట్టు పెట్టుతున్న చేతుల గాజులు గలగలమంటునే ఉన్నవి. ఉన్నచోటనే ఉన్న కాళ్ల పాజేబులు కూడ కించిత్తు ఝుంకరిస్తునే ఉన్నవి....

అదొక విచిత్ర ప్రళయం... అదొక క్షణిక మృత్యు తాండవం. అదొక అస్థిరోత్పాతం...

* * *

ఒక గంట గడిచింది... ఎప్పటివలెనే నలువైపుల అంధకారం అలముకొన్నది. చిమ్మటల్లు ఏక శ్రుతితో అరుస్తున్నవి... అంతా మామూలే. కాని నిద్ర మాత్రం ఊరిదరి జేరలేదు.

గొల్ల రామమ్మ తన గుడిసెలో చీకటిలోనే కూర్చొని ఉంది. ఆమె కాళ్లు చేతులు కూడ వణుకుతున్నవి. కొంత వృద్ధాప్యం వల్ల; కొంత భయంవల్ల. ఆమె ఒడిలో ఒక పదిహేనేండ్ల బాలిక తల దాచుకొని ఉంది...

"అవ్వా! అప్పుడిదేం చప్పుడే?" అని మెల్లగా ప్రశ్నించిందా బాలిక.

"నీకెందుకే మొద్దుముండా?" గిదేంది, గదేంది- ఎప్పుడికి అడుగుడే! ఏదో మునిగిపోయినట్టు!- అన్ని నీకే కావాలె!"...

బాలిక మళ్లీ మాట్లాడ సాహసించలేదు. కాని కొన్ని నిమిషాలకు ముసలవ్వ తనంత తానే మెల్లగా గొణగడం మొదలుపెట్టింది, "ఏమనుకున్నవే మల్లీ! మాపాడు కాలమొచ్చిందే!... మీరెట్ల బతుకుతరో ఏమో బిడ్డ! ఈ తురుకోల్లతోటి చావొచ్చింది... మొన్ననే నలుగుర్ని తుపాకినేసి చంపిండ్రు. ఇప్పుడు కూడ ఏదో గసొంటి అగాయిత్తమే చేసిన్రేమో!... ఏం పోగాలమో వీల్లకు!..."

మళ్లీ నిశ్శబ్దం... రామమ్మ మల్లమ్మ ఇద్దరు తమతమ యోచనల్లో పడిపోయారు. నిద్రకు మాత్రం సంపూర్ణ బహిష్కారమే డెబ్బైయేండ్లు దాటిన రామమ్మకు జాగరణే, క్రొత్తగా వయసు వచ్చిన మల్లమ్మకు జాగరణే...

హఠాత్తున కిటికీ నెవరో తట్టారు... కిటికీ అంటే దాని ప్రాణమెంత?- మంటిగోడలో వెల్తురు కొరకని ఉంచబడ్డ ఒక రంధ్రం. దానికి చెదలు పట్టిన ఏదో చెక్కతో చేయబడ్డ రెండు చిన్న తలుపులు. ఇదే ఆ గుడిసెకు కిటికీ...

ఆ చప్పుడుకు లోపలివారిద్దరు ఉలికిపడ్డారు. కూర్చున్న చోటినుండి కదలక శ్వాసోచ్ఛ్వాసాలు బిగబట్టి జాగ్రత్తగా వినసాగారు. కిటికీ తలుపులు గాలికి కొట్టుకున్నవో లేక పిల్లి వచ్చి కదిల్చిందో అని...!...

మళ్లీ అదే చప్పుడు. ఈసారి అనుమానం లేదు. ఎవరో కిటికీ తలుపులు తట్టుతున్న మాట నిజం. గాలి కాదు. పిల్లి అసలే కాదు...

ఏం చేయాలి? ఎటూ తోచలేదు...

మళ్లీ చప్పుడు ఈసారి పెద్దగా వినపడింది. ఏదో స్థిర సంకల్పంతోనే తట్టినట్లు...

ఇక లాభంలేదు. ముసలవ్వ మెల్లెగా లేవసాగింది. మల్లమ్మ గుండె దడదడ మాత్రం మితిమీరింది. అవ్వను గట్టిగా పట్టుకొని కంపించే గుసగుసలో, "నాకు బయమైతాందే అవ్వా!" అనగలిగింది.

"అట్లుండు! ఏందో చూత్తాం," అని ముసలవ్వ దృఢ నిశ్చయంతో లేచింది. అలవాటు చొప్పున చీకటిలోనే కిటికీ వద్దకి చేరుకుంది. లోపల గొళ్లెం తీస్తూ తీస్తూ "ఎవ్వర్రా?" అంది.

ఆ ప్రశ్న పూర్తిగా ఉచ్చరించబడిందో లేదో ముసలవ్వ నోరు గట్టిగా మూయబడింది. వెంటనే ఒక వ్యక్తి అతికష్టం మీద ఆ ఇరుకు కిటికీ గుండా లోపలికి చొరపడ్డాడు. అతని పాదాలు లోపలి నేలకు ఆనినవో లేదో అతడే కిటికీ తలుపులు బిగించాడు. ముసలవ్వ బీరిపోయి నిలుచుంది... ఇంకో మూలన మల్లమ్మ గట్టిగా కండ్లు మూసుకొని కత్తిపోటుకై ఎదిరి చూస్తున్నట్టు పడి ఉంది. చిమ్మన చీకట్లో ఏదీ కనబడడం లేదు. ముసలవ్వకు మాత్రం సందేహంలేదు. గతానుభవమే అంతా సూచించింది. పోలీసో, రజాకారు తురకవాడో ఇంట్లో దూరాడు...ఇంకేముందు? తనకు చావు తప్పదు. తానల్లారుముద్దుగా పెంచి పెండ్లిచేసిన తన మనుమరాలికి మానభంగం తప్పదు... ఎవరెదిరిస్తారీ రాక్షసుల్ని? తాను గోల పెట్టితే మాత్రం పక్క ఇంటివారైనా వినిపించుకుంటారా? ఊహుఁ! కలలోని మాట!... వాళ్లవి మాత్రం ప్రాణాలు కావా? వాళ్ల యింట్లో మాత్రం

పడుచు పిల్లలు లేరా?... ఆనాడు అంత పెద్ద కరణంగారి కూతుర్ని బలాత్కారం చేసి ఎత్తుకపోయినప్పుడెవరేం చేయగలిగారు? ఎవరడ్డం వచ్చారు?... ఇప్పుడు తనకు మాత్రం దిక్కెవ్వరౌతారు?...

ఒక్క నిమిషంలోపల ముసలవ్వ ఇదంతా యోచించింది. ఇక జరుగబోయేది ఆమెకు స్పష్టంగా, అద్దంలోలాగ కనిపించసాగింది.

తాను చచ్చినా సరే, తల్లిదండ్రులు లేని మల్లికైనా మానభంగం తప్పితే... తానాపిల్లను సాది సంబాళించింది తుదకీ రాక్షసునికి ఒప్పగించడానికేనా?...ముసలవ్వ కన్నీరు నింపుతూ కొయ్యవలె నిలిచిపోయింది. వృద్ధాప్యపు కంపనం కూడ ఎందుకో తనంత తానే స్తంభించిపోయింది...

ముసల్లవ్వకు, ఆ వ్యక్తికి మధ్య దాదాపు రెండు గజాల దూరముంది... యోచనామధ్యంలోనే ఆ వ్యక్తి ఆమె వైపు రెండడుగులు వేశాడు. చీకటిలో కూడ సూటిగా సమీపిస్తున్నాడు...

ఆమెకు మిన్ను విరిగి మీద పడ్డట్లయింది. ఇంకొక్క అడుగులో తన బ్రతుకు కొసముట్టుతుంది... ఆ తరువాత పాపం మల్లి...!

అతి కష్టం మీద ముసలవ్వ "అయ్యా!" అని ఏదో అనబోయింది...

మల్లమ్మ దీపం వెలిగించింది. ముసలవ్వ ఒక మూలకొక గొంగడి పఱచింది. దీపపు వెలుతురులో ఆగంతుకుణ్ణి కొంత తడవు పరీక్షించింది. బక్క పలుచని యువకుడు. పదునెనిమిదేండ్లకు మించని వయసు. నూనూగు మీసాలు- గంభీరతను సూచించే కండ్లు. సుకుమార మైనప్పటికీ చావ తీగ బెత్తంవలె వంగగల దేహం. సౌమ్య సౌజన్యాలనీనే ముఖమండలం...

కాని మళ్లీ ఆమె మూతి మూయబడింది. ఆమె ఆ క్షణంలో తనకు తెలిసిన దేవుళ్లందరిని స్మరించింది...మల్లమ్మ కోసం...

ఇంతలో ఆ వ్యక్తి గుసగుస వినబడింది. ముసలవ్వ చెవిలో..., "చప్పుడు చేయకు నేను దొంగను కాను. రజాకార్ను కాను. పోలీసును కాను. మిమ్మల్నేమీ అనను. లొల్లిమాత్రం చేయకండి..."

అబ్బా! ఏమిటక్కరి! నమ్మించి గొంతు కోయడానికి చూస్తున్నట్టున్నాడు! తీయని మాటలతోనే సంతోషపెట్టి పాపం మల్లిని...!

అబ్బ! ఎంతకైనా తగుతారీ రాక్షసులు! ఔను. ముందుగా తీయని మాటలు- అవి సాగకపోతే అన్యోపాయాలు. అదేకదా క్రమం!...

ఎందుకైనా మంచిదని ముసలవ్వ వెంటనే ఆ వ్యక్తి రెండు కాళ్లు దొరికించుకుంది... ఎంతో దీనంగా వేడుకుంది. "నీ బాంచెను! చెప్పులు మోత్త. నా తలకాయైనా తీసుకో. పోర్నిమాత్తరం ముట్టకు. అది నీ చెల్లెలనుకో... నీ కాల్లు మొక్కుత!"

"లేదవ్వా! నమ్మవేం చెప్పుతుంటే? నేను దుష్టుణ్ణి కాదు. నేనూ మీ అందరివంటి తెలుగోణ్ణే!"

శుద్ధ తెలుగులో మాట్లాడుతున్నాడు. ముసలవ్వ ఇదివరలో ఏ తురకవాణ్ణి ఇంత చక్కగా మాట్లాడగా వినలేదు. "తౌశ్శ తౌశ్శ"గా మాట్లాడే నైజాం తురకలనే చూచిందామె. కాబట్టి ఈ వ్యక్తి తురక కాడేమోనని తర్కించుకుంది.

కొన్ని నిమిషాల పాటైనా చావు, మానభంగం తప్పినవి! ముసలవ్వకదే ఇంద్రజాలమనిపించింది! మానవ హృదయంలో నిహితమై యుండే అజేయ ఆశావాద శక్తి ఆమెకు చేయూతనిచ్చింది. వచ్చిన వ్యక్తి ఎంత అపరిచితుడైనా, అతడు వచ్చిన పరిస్థితులెంత అనుమానాస్పదమైనవైనా, ముసలవ్వకు మాత్రం అతణ్ణి విశ్వసించాలనిపించింది. అది విశ్వాసం కాదు; విశ్వాసేచ్ఛ. విపద్దశలో గోచరించిన ఏకైక తరణాధారం. దాన్నెలా జార విడుస్తుంది?

వచ్చిన వ్యక్తి కాళ్లు పట్టుకొన్న ముసలవ్వ మెల్లమెల్లగా లేస్తూ అతని మోకాళ్లు, నడుము, వక్షస్థలం, వీపు, ముఖం, తల- తడుమసాగింది. ఒకేఒక చడ్డీ ఉంది. చొక్కా లేదు. దేహమంతటా పల్లేరుకాయలు, చిగురంత, జిట్ట రేగు ముండ్లు, అంటుకొని ఎండిపోయిన రేగటి మన్ను, ఆ మంటిలో చిక్కుకొని యున్న తుంగపోచలు, గడ్డిపోచలు, వెంపలాకులు, తాటిపీచు వగైరా- ఇవన్నీ ముసలవ్వ చేతులకు కండ్లున్నవా అన్నట్టు గోచరించినవి. ఆపాద మస్తకం ఎన్నోచోట్ల శరీరం కొట్టుకపోయినట్టు చర్మమే చెబుతున్నది. కొన్నిచోట్ల గాయాల నుండి స్రవిస్తున్న రక్తపు తడి ముసలవ్వ చేతికంటింది. మరికొన్నిచోట్ల గాయాలనుండి ఎప్పుడో స్రవించి ఎండిపోయి అట్టుకట్టిన రక్తపు ఆనవాళ్లు తగులుతున్నవి. శరీరమంతా జ్వరంతో రొట్టెపెంకవలె మసిలిపోతున్నది. ముఖం మీద ముచ్చెమటలు క్రమ్మినవి. శ్వాస అతికష్టంమీద నడుస్తున్నట్లున్నది. మధ్యమధ్య ఆపినా ఆగని మూల్గులు బయటపడుతున్నవి. గుండె వేగం విపరీతమైపోతున్నది...

స్పర్శతోనే ఈ స్థితినంతా గమనించింది ముసలవ్వ. ఆ వ్యక్తి నిస్సహాయుడు. అపాయ స్థితిలో హఠాత్తుగా తటస్థించిన శరణాగతుడు.

ఇంత తెలుసుకోగానే ముసలవ్వ మనస్థితిలో కాయాకల్పమైంది. అనిర్వచనీయమైన భావ పరివర్తనం కలిగింది. ఐదు నిమిషాలకు పూర్వం మనుమరాలి శీలరక్షణ కోసం ఆగంతుకుని కాళ్లు పట్టుకొని "బాంచెను, కాళ్లు మొక్కుత" అని వేడుకున్న ముసలవ్వ ఇప్పుడు ఆశ్చర్య సహానుభూతుల సమ్మిశ్రిత స్వరంతో, "ఇదేం గతిరా నీది? గిట్లెందుకైనవు కొడుకా?" అని ప్రశ్నించింది.

"ఏదో అవ్వా! అదొక కథ... కొంతసేపు నన్నిక్కడ దాచు. తరువాత నా దారిన నేను పోతాలే... అని అతి కష్టంమీద అన్నాడాగంతుకుడు.

"ఆ! మాపోతౌ మాపోతౌ... ఒక్కటే పోకడ! చక్కంగ స్వర్గమే పోతౌ... మాంచి బుద్ధిమంతుడౌ పా!... హుఁ! పోతడట యాడికో!"

ఆగంతుకుడు మాటాడలేదు. ముసలవ్వ వెంటనే మనమరాల్ని పిలిచింది, "మల్లీ! ఓ మల్లిముండా! దీపం ముట్టియ్యే జెప్పన: నిరుదొచ్చి నాదే పోరీ?"...

దీపం మాట వినగానే ఆగంతుకుడు ఉలికిపడి అన్నాడు, "అబ్బో! వద్దవ్వా వద్దు... దీపం వెలిగించకు నీ పుణ్యం.. పోలీసులు నా వెంటపడ్డారు. పట్టుకుంటారు..."...

"ఇగ చాల్లే మాట్లాడకు! పోలీసులకన్న ముందల సావుదేవతే పట్టుకునేటట్టున్నది నిన్ను!" అని ముసలవ్వ గద్దించింది.

మల్లమ్మ దీపం వెలిగించింది. ముసలవ్వ ఒక మూలకొక గొంగడి పఱచింది. దీపపు వెలుతురులో ఆగంతుకుణ్ణి కొంత తడవు పరీక్షించింది. బక్క పలుచని యువకుడు. పదునెనిమిదేండ్లకు మించని వయసు. నూనూగు మీసాలు- గంభీరతను సూచించే కండ్లు. సుకుమార మైనప్పటికీ చాపతీగ బెత్తంవలె వంగగల దేహం. సౌమ్య సౌజన్యాలనీనే ముఖమండలం...

ఆ యువకుణ్ణి చూచిందో లేదో ముసలవ్వ ఆశ్చర్యం మేరమీరింది.

"రాజోలిగె ఉన్నవు కొడుకా! నీ కెందు కొచ్చెరా ఈ కట్టం?... పండు పండు.. ఆ గొంగట్ల పండు. బీరిపోతావేందిరా? పండు. ఆఁ! గట్ల! మల్లిపోరీ! కుంపటిమీద కడుముంతెడు నీళ్లెక్కియ్యే...అబ్బ! మంజ రగున్నోలిగె కదుల్తది మబ్బుముండ! ఈడ

పోరని పానం పోతాందంటే దీనికి నిర్దమబ్బే వదల్లేదు... ఊc! కానీ జెప్పన. ఎక్కిచ్చినవా కడుముంత? ఆc! ఇగరా... దీపం పోరని దగ్గరకు తే... దీపానికి ఇంటి తలుపుకు నడుమ నా గడంచె నిలబెట్టు. దానికి నా గొంగడి ముసుగెయ్యి... ఏసినవా? ఆc! గట్ల. గిప్పుడు కొద్దిగ వుశారయింది పొల్లా! మొగడు నాలుగుమల్కల పెయ్యి మెదుగ బెడితే ఇంకా కుదుర్తది చురుకు!... కొద్దిగ సందుంచి ఓ కంచుడు బోర్లేయి దీవంతెమీద, ఆ పోరని మీద ఎలుగు పడాలె. కడుమ దిక్కుల్లచీకటే ఉండాలె. గట్ల కావాలె ఉపాయం... ఆc! గంతే! ఉన్నదే ఒనరు నీ దగ్గెర! మా చేత్తవులే సంసారం!... ఇగ కూకో వానిపక్కన. ముండ్లు తీసెయి ఉల్లుల్లుగ... అయ్యో! సిగ్గయితాండా వాన్ని ముట్టుకుంటె? ఏం మానావతిని గదనే! నీ సిగ్గు అగ్గిలబడ! వాని పానం దీత్తవా యేం సిగ్గుసిగ్గనుకుంట? ఊc! చెయ్యి చెప్పినపని! పాపం పీనుగోలె పడున్నడుగాదె! వాన్ని జూత్తె జాలి పుడుతలేదె నీకు దొమ్మురముండా?... ఆc! గట్ల! నొప్పిచ్చుకు పాపం!...”...

యువకుడు లేచి కూర్చున్నాడు. ముసలవ్వ మాటలకు కొద్దిగ నవ్వు వచ్చిందతనికి. చిరునవ్వు ముఖంతో ముసలవ్వను చూస్తూ తలె అందుకున్నాడు. అందులోది నవజీవన సర్వస్వ సారమన్నట్టు ప్రీతితో గటగట త్రాగాడు- ముసలవ్వ మాట అక్షరాలా సత్యమైంది. నగంపోయిన ప్రాణాలు తిరిగివచ్చాయి. యువకుని ముఖం మెల్లమెల్లగా వికసించింది. కండ్లలో జీవజ్యోతి వెలుగజొచ్చింది.

మహా ప్రవాహంవలె సాగిపోతున్నది ముసలవ్వ గొణుగు ధోరణి. అందులోనే చీవాట్లు. అందులోనే వినోదం అందులోనే ఆజ్ఞలు- ముసలవ్వ ఆజ్ఞలన్ని చకచకా అమలౌతున్నవి. యువకుడు నిజంగా అర్ధశుద్ధావస్థలో పడి యున్నాడు. మల్లమ్మ జిట్ట రేగుముండ్లు ఒక్కొక్కటి తీస్తున్నది. యువకునికేదో క్రొత్తలోకంలోకి వచ్చిపడ్డట్లుంది.

ముసలవ్వ మళ్ళీ ప్రారంభించింది.

“వచ్చినాయె ముండ్లన్ని?- మా కట్టపడుతాన్నవే పొల్లా! పున్నెముంటుంది నీకు. మల్ల పెతరమాసకు తుంటకొక్కంత బుడ్డోన్ని కంటవులే! సరె. ఇగబటు... నీల్లెచ్చుబడ్డయి.. ఈ పేగు నీల్లల్ల ముంచి వాని గాయాలన్ని కాపు. ఆ రౌతం మరుకలు, మంటిముద్దలు తుడిచిపారెయ్యి. తానం జేసినట్టు కావాలె- పాపం! ఎంత సుకాశి పెయ్యే పొల్లంది! ముట్టుకుంటె దూదోలిగె తలుగుతాంది! ఎసొంటోనికెసొంటి గతొచ్చిందే!-”

చూస్తూచూస్తూ మల్లవ్వ పరిచర్య వల్లయువకుని గాయాల బాధ తక్కువయింది. దేహమంతా శుభ్రమైంది. మెల్లమెల్లగా తేరుకున్నాడు.

ఇంతలో ముసలవ్వ తలెలో ఏదో తెచ్చింది. యువకుని తలాపున కూర్చొని అతని తల నిమురుతూ గొణుగసాగింది.

“ఇగ లే కొడుకా కొద్దిగ. గింత గటుక చిక్కటి సల్లల పిసుక్కచ్చిన... గీంత కడుపు పడేసుకో. ఎన్నడన్న తాగినావు తాతా గట్క? వరిబువ్వ తినెటోనికి నీకేమెరుక? గొల్లరామి గట్కంటే ఏమనుకున్నొ? పొయ్యేపానం మర్లుతది! చూడు మరి- కులంజెడిపోతవని బయపడుతాన్నవా? నువ్వు బామనోడవైనా, జంగమోడవైనా, యేకుల మోడవైనా సరే- మొదలు పానం దక్కిచ్చుకో. అంతకైతె నాలికె మీద బంగారి పుల్లతోటి సురుకు పెడితే పోయిన కులం మల్లత్తదటకాదు?- ఆc! ఇగ తాగి పారెయ్యి గటగట!-”

యువకుడు లేచి కూర్చున్నాడు. ముసలవ్వ మాటలకు కొద్దిగ నవ్వు వచ్చిందతనికి. చిరునవ్వు ముఖంతో ముసలవ్వను చూస్తూ తలె అందుకున్నాడు. అందులోది నవజీవన సర్వస్వ సారమన్నట్టు ప్రీతితో గటగట త్రాగాడు- ముసలవ్వ మాట అక్షరాలా సత్యమైంది. నగంపోయిన ప్రాణాలు తిరిగివచ్చాయి. యువకుని ముఖం మెల్లమెల్లగా వికసించింది. కండ్లలో జీవజ్యోతి వెలుగజొచ్చింది.

ముసలవ్వకు పూర్ణ సమాధానమైంది. యువకునివైపు చూస్తూ ముడుతలు పడ్డ ముఖంతో నవ్వుతుంటే ముడుతలన్ని అంతర్థానమైనవా అనిపించింది. కొన్ని నిమిషాలపాటలాగే ఉండిపోయారు ముగ్గురు...

యువకుని దేహాన్ని ప్రేమతో నిమురుతున్న ముసలవ్వ చేయి హఠాత్తుగా అతని చడ్డీ జేబువద్ద ఆగిపోయింది. వెంటనే “గిదేందిరో?” అంటూ ముసలవ్వ ఆ జేబులో చేయివేసి ఒక ఉక్కు వస్తువ తీసింది.

“అది .రివాల్వరవ్వా! తోటాలతుపాకి... అన్నాడు యువకుడు.

“ఎందుక్కొడుకో తుపాకి? మమ్ములగిట్ల చంపుదామనుకున్నావా యెంది?” అన్నది ముసలవ్వ.

“లేదవ్వా! మిమ్మల్ని చంపేవాళ్లను చంపే అందుకది... ఈ రాత్రి ఇద్దరు పోలీసులను హతమార్చాను. మొన్న మీ గ్రామంలోని నలుగురు నిర్దోషుల్ని కాల్చిచంపిన పోలీసులే!-”

ముసలవ్వ ముఖ లక్షణాలు వర్ణనాతీతంగా మార్పు చెందినవి. మొదట కొద్దిగా భయం, ఆ తదుపరి తెగువ, ఆ తరువాత ఉత్సాహం, ఆ వెనుక విజయోల్లాసం క్రమశః గోచరించినవి.

యువకుడు ముసలవ్వ ముఖాన్ని సూక్ష్మంగా పరీక్షిస్తున్నాడు. భావపరివర్తన చూచినకొద్దీ అతని మానసం పరిపరి విధాల తర్కించుకుంటున్నది.ఆ విషయం ఎందుకు చెప్పానా అన్న పశ్చాత్తాప రేఖ కూడా అతని మనస్సును ఒకసారి స్పృశించిపోయింది. ఏమంటుందో ఈ వృద్ధురాలు? శతాబ్దాల దాస్యమనుభవించి దలితమైన ఈ అమాయక గ్రామీణ సమాజంలో తేజమెక్కడ శేషించింది? ఎలాగైనా ఆ గుడిశె ఆశ్రయం నుండి తనకుద్వాసన జరిగి తీరుతుందని అతనికి తోచింది. ఇద్దరు పోలీసులను చంపిన హంతకుణ్ణి ఎవరుండనిస్తారు? ఎంతమంది తనతోటి కార్యకర్తలు ఈ గ్రామస్థుల పిరికితనం వల్ల పట్టు పడలేదు? యువకుని మనస్సు ఎన్నెన్నో వితర్కాలకు లోనౌతున్నది.

కొంతసేపు యోచించి ముసలవ్వ పెదవులు కదల్చింది. యువకుని హృదయం ధడుక్కుమన్నది.

“ఇద్దర్నా?... కాని ఇంకిద్దరు మిగిలిన్రు కొడుకా! సగం పనే చేసినవు...!”-

యువకుడు చకితుడైనాడు. అతని సుసంస్కృత మానసం గర్వోన్మత్తమై కల్పనాకాశంలో భ్రమణం సాగించింది. అతని తారుణ్యానురూప భావుకత్వం అతణ్ణి మైమరపించింది. శ్రీరామ స్మరణవల్ల ఉప్పొంగే హనుమంతుని దేహంవలె తన దేహం కూడ ఉప్పొంగినట్లనిపించింది. రివాల్వరు కొరకై చేయిచాస్తూ “తక్కినవాళ్లను కూడా చూచుకొస్తా తే అవ్వా!” అనేశాడు. ముసలవ్వ రివాల్వరు లాక్కొని ప్రారంభించింది.

“చాల్లే చేశినకాడికి! బాద్దురుగాడవుపా!- బాగ తిని ఉండబుద్దిగాక పోలీసోల్లతోటే వైరం పెట్టుకుంటడట ఉచ్చిలి పోరడు! ఎందుకురా నీకు పోలీసోల్లతోటి కైలాట్కం?”

యువకుడన్నాడు. “నేను స్టేట్ కాంగ్రెస్ వాలంటియర్ను. నైజాం రాజుతోటి కాంగ్రెస్ పోరాడుతున్నది. ప్రజలు పోరాడుతున్నారు-”

యువకుడేదో రాజకీయ సిద్ధాంత బోధ ప్రారంభిస్తాడా అనిపించింది. కాని మధ్యలోనే ముసలవ్వ అందుకున్నది. “యాడున్నదిరా నీకొట్లాట? ఈడనైతె పెద్దపెద్దోల్లంత ఆ తురుక పోలీసోల్లనే ఇండ్లల్ల పండబెట్టుకుంటాన్రుగాదు? ప్యాదోల్లు కొట్లాడితే ఏమైద్దిరా?”

“పేదవాళ్లతోనే నడుస్తున్న దవ్వా కాంగ్రెస్ పోరాటం...” అన్నాడు యువకుడు.

మరైతే నీది కాంగిరిజోగేం గిరిజో అండ్ల ఈడువడ్డోల్లు లేరార? గడ్డాలు మీసాలు నరిశినోల్లంత యాడ విరగడైపోయింన్రు?”

వాళ్లందరు పట్నంలో ఉంటారు. రాజుతో మాట్లాడుతారు. ప్రజల తరపున వాదిస్తారు. అధికారాలు ఇప్పిస్తారు. నాయకత్వం చేస్తారు-”

ముసలవ్వ విసుగుతో అందుకుంది. ఎహే! గదంత నాకు మనసునపట్టది- పెద్దపెద్దోల్లేమొ ముచ్చట్లు పెట్టుకుంట కూకుంటరట!- పసిపోరగాల్లనేమొ పోలీసోల్ల మీదికి పొమ్మంటరట! ఇగ యీ పొల్లగాల్లేమొ చేసుకున్న పొల్లల ముండమోపుటానికి తుపాకులు బుజానేసుకొని బైలెల్లుతరట!- ఎంత పాడుదినమొచ్చింది! అన్యాలం పాడుబడ!-”

అలాగే కొంతసేపు గొణిగి ముసలవ్వ ఆజ్ఞాపించింది. “అరేయ్! ఇగ కొద్దిగ కన్ను మలుపుకో. జాముసాత్తిరున్నదింక. ఇంత నిద్రపట్టితే బతుకుతవు- వశేయ్ మల్లిపోరీ! మనిద్దరం తెల్లారేదాక కావలుండాలే.

నువ్వాకొసకు. నేనీకొసకు. కూర్చొట్లు పద్దవంటే యాదుంచుకో- ఒక్క చరుపు దయ్యం వదలిపోవాలె మరీ- ఆ!"

** ** **

పాలు పిండేవేళ అతిక్రమించిపోతున్నది. ఇండ్ల వెలుపల కట్టివేసి యున్న గేదెలు లోపలి దుడ్డెల కొరకు అరుస్తున్నవి. లోపలి నుండి దుడ్డెల విలపిస్తున్నవి. పాలచేపుల ఆతురత ఒక వైపు; ఆకలి బాధ రెండవవైపు. కాని పాలు పిండబడడంలేదు. రోజు ఈపాటికి ఎటు విన్నా "జుయి జుయి" మనే పయ స్సంగీతం నేడు సంపూర్ణంగా నిలచిపోయింది. భయంవల్ల గ్రామంలోని జీవన లక్షణాలన్ని ఒక్కుమ్మడి లుప్తప్రాయమైపోయినవి. మృత్యు సమయపు అంతిమ సంచలన మైనాలేదు.

స్మశానవాటికలోని కాటి చిటచిటలైనా లేవు. ఆ గ్రామంలో అనాది కాలం నుండి అంతా నిశ్శబ్దమే అన్నట్లనిపించింది.

రామమ్మ, మల్లమ్మ- ఇద్దరు కావలి కాస్తున్నారు. యువకుడు సుఖ నిద్రపోతున్నాడు. చీమ చిటుక్కుమన్నా అదరిపడే అంత నిదానంగా ఉన్నారు గ్రామ ప్రజలు. కాని చీమకూడ చిటుక్కుమనడంలేదు. గత రాత్రి భయంకర సంఘటనకు కారకుడైన ఆ యువకుడొక్కడే నిద్రిస్తున్నాడు. తక్కిన గ్రామమంతా శ్వాస బిగబట్టి నిరీక్షిస్తున్నది.

దేనికో? ఎవరికొరకో? ఎందుకో? అదంతా అందరికి తెలుసు. పాతకథే!...

రామమ్మ యోచిస్తున్నది- ఎవరో కాంగ్రెస్ వారు ఊరికి వచ్చారన్న నేరంపైన ఇదివఱకే నలుగురు నిర్దోషులు కాల్చివేయబడ్డారు. ఇక ఈసారో, ప్రత్యక్షంగా ఇద్దరు పోలీసులే చంపబడ్డారు. ఠానా భగ్నం చేయబడింది. ఊరినంతా దగ్ధం చేసి ఊరివారినందరిని కాల్చివేసినా ఆశ్చర్యంలేదు. అదొక పండుగే! ఏ ఒక్క ఇంట్లోనో పోలీసులు చొచ్చి హత్యలు, మానభంగాలు సాగించడం, ప్రక్క ఇంటివారు కిమ్మనలేకపోవడం, ఈవిధంగా ఒక్కొక్క యింటి లెక్కన తుదకందరి కదే గది పట్టడం- ఇంతకన్న ఊరివారందరు ఒకేసారి చంపివేయబడడం మేలు కాదా? పదిమందితో చచ్చినా మంచిదే, బ్రతికినా మంచిదే కుక్క చావుకన్న!-

నిద్రిస్తున్న యువకునికి తల నిమురుతూ రామమ్మ గొణిగింది. "అబ్బ! ఏం పోరడు! ఇసొంటోల్లెంతమంది చావాల్నో ఇంక!"

అకస్మాత్తుగా బజారులో మోటర్ ట్రక్కు చప్పుడైంది. ఎటువిన్నా బూటు కాళ్ల తటతటలే వినరాసాగినవి. ఏవో అరపులు, తురకభాషలో తిట్లు- దుర్భాషలు- ప్రగల్భాలు. ఛటేల్ ఛటేల్ మని మధ్యమధ్య కొఱడా దెబ్బలు-

"చస్తి! చస్తి! నీబాంచెను.. నాకెరుక లేదు... అయ్యో! వాయ్యో!! వావ్వో!!" అన్న అరపులు.

మిన్నుముట్టే ఆక్రోశాలు. అంతకుమించిన క్రూర నినాదాలు. ఒండొంటితో పోటీ చేస్తున్నవి. మనుష్యులు ఉన్న వారున్నట్టు బజార్లలో ఈడ్వబడుతున్నారు... రెండు గడియల క్రితం స్మశానవాటికను మరపించిన గ్రామం ఇప్పుడు యమపురిని తలదన్నుతున్నది...

మల్లమ్మ గడగడలాడసాగింది. యువకుడు దిగ్గునలేచి కూర్చున్నాడు. ఆ గాఢనిద్ర క్షణంలో మటుమాయమైపోయింది. రివాల్వరు ముసలవ్వ చేతినుండి తీసుకొని తోటాలెక్కించాడు. బయట జరుగుతున్న అలజడి రెండు నిమిషాల వరకు విన్నాడో లేదో- అతన్నొక మహావేశం ఆవరించింది.

రామమ్మ, మల్లమ్మ- ఇద్దరు కావలి కాస్తున్నారు. యువకుడు సుఖనిద్రపోతున్నాడు. చీమ చిటుక్కుమన్నా అదరిపడే అంత నిదానంగా ఉన్నారు గ్రామ ప్రజలు. కాని చీమకూడ చిటుక్కుమనడంలేదు. గత రాత్రి భయంకర సంఘటనకు కారకుడైన ఆ యువకుడొక్కడే నిద్రిస్తున్నాడు. తక్కిన గ్రామమంతా శ్వాస బిగబట్టి నిరీక్షిస్తున్నది.

ముసలవ్వ స్థితి మాత్రం చెప్పే అట్టు లేదు. అది భయం కాదు; వ్యాకులత కాదు; దుఃఖం అసలే కాదు. అపూర్వమైన నిశ్చలత్వం, గాంభీర్యం ఆమెలో ప్రవేశించినవి. బయటి హాహాకారం చెవిసోకిన కొద్ది ఆమెలో కూడ అదొక రకపు ఉద్వేగం బయలుదేరసాగింది.

రివాల్వరులో తోటాలు నింపుకుని యువకుడు దగ్గున లేచాడు. తలుపువద్దికి చకచకా నడిచాడు- గొళ్లెంమీద చేయిపెట్టాడు. తీయబోయాడు- కాని- కాని వెంటనే అతని చేయిమీద ఘరొక చేయి వచ్చి పడింది. అది ఉక్కుచేయి కాదుగదా అన్నంత దృఢతరంగా తగిలిందతని చేతికి- అతడు మహాశ్చర్యంతో వెనుకకు తిరిగి చూచాడు. "ఆc?" అన్నాడు.

ముసలవ్వదే ఆ ఉక్కు చేయి!

"యాడికి" అని ప్రశ్నించింది ముసలవ్వ.

యువకుని మాట తడబడ్డది. తుపాకి గుండ్లమధ్య విహరించే ఆ వీర యువకుడు, రాక్షసులనైనా నిర్భయుడై ఎదిరించే ఆ శూర శిరోమణి, దేశ కళ్యాణానికై ప్రళయాన్నైనా ధిక్కరించే తరుణ సింహం- నేడొక్క డెబ్బైయేండ్ల ముసలవ్వ ప్రశ్నకు జంకాడు. అతని గుండె జల్లుమన్నది- కాని వెంటనే గొంతు సవరించుకొని అన్నాడు, "ఎక్కడికేమిటవ్వా? అటోఇటో తేలిపోవాలి. నిర్దోషుల హింస జరుగుతుంటే చేసినవాణ్ణి నేను దాగుకోవాలా? దాగడం మాత్రమెంతసేపు? ఈ యిల్లు సోదా తప్పుతుందా?- పైగా నావల్ల మీకు అపాయం కలుగుతుంది- నన్ను పోనీ అవ్వా!".

ముసలవ్వ మాట్లాడలేదు- యువకుని చేయిపట్టి వెనుకకు లాగింది. మంత్రముగ్ధునివలె అతడామెను అనుసరించాడు.

బయట అలజడి అధికమైంది. బూటుకాళ్ల చప్పుడు గుడిసెను సమీపిస్తున్నది. ముగ్గురు నలుగురు వ్యక్తులు గుడిసె ముందునుండి పక్క ఇంటి ముందటికి వెళ్లారు- ఆ వెనుక-

"రామీధర గర్నీకీ గుడ్సీయహీహై." అన్న మాటలు వినిపించినవి.

మళ్ళీ ఒకసారి యువకుడు బయటి తలుపు వైపు పోబోయాడు. కాని ముసలవ్వ అతన్ని వెనక్కి నెట్టింది. రివాల్వరు అతని చేతినుండి లాగుకుంది. మినుకుమినుకు మంటున్న దీపాన్ని పూర్తిగా ఆర్పింది. మల్లమ్మను పిలిచి చెప్పింది,

"పొల్లా! నిన్న మర్రి కొంరడు కుట్టుటానికియ్యలే? ఆ దుప్పటీన్ను కండువ తీస్కరా! యాడబెట్టినవో తే ఎల్లెం- తెచ్చినవా? ఆ! పిలగా! ఆ దుప్పటి కట్టుకో, కండువ నెత్తికి చుట్టుకో- ఊc! యేమాయె? గింతసేపా? మల్లీ! నీ రెండు చేతుల దండకద్యాలు వానికియ్యి... బక్కపల్చటోడు మాపట్టుతై- ఆc! పట్టినయా?- గంతే! ఒక్క కుర్మదారముంటె బాగుండు. ఇప్పుడేడ దొరుకుద్ది? ఊc! లేకుంటె లేకపాయె- ఈ పోరనిచడ్డీ కూరాటి కుండకింద దాచిపెట్టే పొల్లా!... ఆc! గొల్లేశ మేపినవా కొడుకా? అచ్చం ఎర్రగొల్లోనోలిగెనే ఉండవు! ఎవడన్న మాట్లాడిత్తె గొల్లోనోలె మంచిగ మాట్లాడాలె...

"ఆ" అన్నాడు యువకుడు.

దాగి తిరిగే కార్యకర్తలకు గొల్లవేషాలు మామూలే కనుక యువకుడు సంసిద్ధుడైనాడు. వేషం తయారయింది. ఇక ఏ త్రోవనో బయట పడడం మాత్రమే శేషించింది. ముసలవ్వ ఆజ్ఞకై నిరీక్షిస్తున్నాడు.

అకస్మాత్తుగా తలుపుమీద నాలుగైదుసార్లు దిలదిలమని దెబ్బలుపడ్డవి. "రామీ! ఓ రామీ! ఓ గొల్ల రామీ! తల్పాకీ ఖోల్-" అనే కర్కశ స్వరాలు వినిపించినవి... కొందరు బూట్లవాళ్లు ఇంటిచుట్టు దగ్గర దగ్గరగా నిలుచుంటున్న అలికిడి వినవచ్చింది- ఇంకేముంది? తప్పించుకునే వీలులేదు. ఈ గొల్లవేషమంత వ్యర్థమైనట్లే!- యువకుని చేయి రివాల్వరుకై వెదకసాగింది. కాని ముసలవ్వను అడిగే ధైర్యం రాలేదు.

ముసలవ్వ గుసగుస ప్రారంభించింది, "మల్లీ! ఆ మూలకు మంచం వాల్చి గొంగడెయ్యే. పిల్లగా! అండ్ల పండుకో- ఊc! పండుకో-"

యువకుని కెటూ తోచలేదు. ఇంతకూ తుదకు పట్టుపడడమే నొసట వ్రాసి యున్నట్లుంది. అలా మంచంలో పడుకోవడం వల్ల లాభమేమో అతనికి బోధపడలేదు- విధిలేక పడుకున్నాడు.

మళ్ళీ తలుపు మీద దిబదిబ! "ఓ రామీ! తల్పా తీస్తా లేదా. తీ

బిన్నా! హరాంజాదీ! మాట్లాడౌ? నీకీ తోడ్కల్ తీస్తం లైర్! ఫౌరన్ తీ తల్పు! లేకుంటే తోడాయిస్తం సూడు"

ముసలవ్వ ఇప్పుడిప్పుడే నిద్రలేచిన దానివలె ఆవలిస్తూ, ఒళ్ళు విరిచిన చప్పుడు చేస్తూ అర్థస్పష్టంగా ప్రారంభించింది,

"ఎవ్వర్రా పెద్ద దొంగనాత్తిరచ్చి తలుపు కొడ్తాను?- దొంగముండ కొడుకులున్నట్టున్నరు!

మీ ఇల్లు పాడుబడ; పోలీసోల్లు రౌను గత్తుకత్తె మీ యీపులు పెట్న బలుగుతయ్..."

బయటివాళ్లు "మేం పోలీసోళ్లం-" అని ఇంకా ఏమేమో చెప్పబోయారు. కాని ముసలవ్వ ఒక్క అక్షరం కూడా వినిపించుకోలేదు. బిగ్గర బిగ్గరగా అఱుపు- మధ్యమధ్యన రెండుమాటల గుసగుస-

"కాలం పాడుగాను! ఎవ్వల కొంపల వాళ్లను పడుండనీయరు. నాత్తిరనక పగలనక చంపుతాంటరు-

పొల్లా! పోరని మంచానికి నా గడంచె అడ్డం పెట్టు.

"నన్నేం దోసుకుంటర్రా? ముసలి ముండ దగ్గరేమున్నది? దొంగలైతే ఉన్నోన్ని దోచుకోండి- లేవలేందాన్నెందుకు చంపుక తింటరు? అబ్బబ్బ తలుపు పలగ్గొట్టెటట్టే ఉన్నది. ఆగరాదుండి? కట్టెత్తెతప్పా గుఞ్జాన్ని? లేవలేని ముండను- చెంగుచెంగున గంతులెయ్యాల్నా మీ తొందరకు?-"

మల్లీ! మాట్లాడక ఆ పోరని పక్కల పండు. ఊc! నడూ!...

"ఇగ పలగ్గొట్టంద్ర! లేచి తలుపు తీసేదాక గూడా ఓపిక లేకపోతె పలగ్గొట్టుని- ఇంట్ల జొచ్చి నా దగ్గరున్న రావన వరాలు తలిన్ని దోసుకోని... దీపమన్న ముట్టిత్తామంటె కుంపట్ల అగ్గిలేదు. ఈ మల్లి ముండకు ఎన్నిసార్లు చెప్పిన మాపటాల్ల కుంపటి కప్పదు. ముదరట్టంముండ! ఇగ నిన్న మొగడచ్చిండేమొ దాన్ని పట్టపగ్గాల్లేకుంటున్నది. ఏ పని చెప్పినా యినుపించుకోదు. నడుమనే ఆగమైతాంది మొగన్ని చూచి... మురిసిపోతాంది వగలముండ!

చెయ్యేసి పండుకో పోరడా దానిమీద! చూసెటోని కనుమానం రావద్దు.

"ఇగ నా చాతగాదురా తండ్రీ!ఈ మల్లిముండ లేవలేదు. ఓ మల్లీ! ఒరి మల్లిగా! ఉహుc వీల్లు లేవరు నాకు దీపప్పంతె దొరుకదు చీకట్ల! వీల్ల వైస్సు వక్కలుగాను. బజార్ల గంతలొల్లయితాంటె మా రాజుగ గుట్టు కొడుతాన్ను... ఈ అంగడ ప్పోరినేంజేతు?... నా ముంగట్నే కొడుకు కోడలు రుచ్చాలోలెపడిపాయిర్రు ఈ పోర్ని నా నెత్తిన పడేశిన్రు. దెబ్బకొడ్తె నేమొరద్ది. కొట్టకుంటే బుద్దిరాదు. ఎక్కడి పీడ తెచ్చి పెడితివిరా నా పానానికి! యాడున్నవురో కొడుకా! నా. కొడుకా! ముసలి ముండకు చెరబెట్టి పోయినావు కొడుకా! నా కొడుకా! నేనేం జేతు కొడుకో! నా కొడుకా!"...

ముసలవ్వ మహోర్భాటంతో రాగంపెట్టి ఏడువసాగింది. బయటివాళ్లు నానా విధాల మాట్లాడుతున్నారు. పాపం పోనీ అని ఒకరు, అబ్బో ఈ ముసలిది చాల బద్మాస్ అని మరొకరు- మొత్తానికి సోదా జరిగి తీరాలని అందరు నిశ్చయించారు.

లోపలి నుండి గొణుగు సాగుతునే ఉంది... "అవ్వల్ల!... అయ్యల్ల! ఆగుర్రి తలుపు తీశేదాక- అవ్వల్ల! అయ్యల్ల!"

"తోడ్ దెవొరే దర్వాజా!" అని బయట ఆజ్ఞ ఇవ్వబడుతుండగనే ముసలవ్వ తలుపుగొళ్లె తీసింది. ఇద్దరు పోలీసులు ఒక్కుమ్మడి తలుపునెట్టి తలుపు తెరువబడటంతోనే అమాంతం ఒకరి మీద ఒకరు పడ్డారు.

"వాడెవ్వడా? ఎవ్వడుపడితే వాడు మా పక్కల్ల పండుటానికి మేమేం బోగమోల్లమనుకున్నావా? నిన్నెవడన్న గట్లనె అడుగుతె ఎట్లుంటది? ఈమాటల్లోటి మానం దీసుడెందుకు? పానం తియ్యరాదుండి! నా బుద్దెరిగిన కాన్నుంచి నేనైతే గింత బెఇజ్జతిమాట యెవ్వల్లనోట్నుంచి యినలే. ఈ ముసల్దనానికి ఇయ్యాల మానం పోయింది. ఇగ యిన్నన్న ఉరిబెట్టుకొని చస్తేంది"

వాళు పడడంతోనే ముసలమ్మ పెద్ద కేక వేసింది. వాళ్ల లేవడంతోనే వాళ్ల క్రిందనే పడ్డట్టు పడి ఏడవసాగింది.

"చంపితిర్రా! నీ దౌదలు బడ- ముసల్దాని పానం తీత్తిర్రా!- ఇగ చూసుకోండి. ఆపడుచు పోరగాండ్లాడ మంచంల పండున్నరు. ఈడ నేనున్న- కుండలున్నయి. గురుగులున్నయి. తలెమొంతలున్నయి. పోరి మేడల గంటెపుత్తెలున్నయి. పోరగానికి రెండు దండకడియాలున్నయి.- ఇగేంకావాల్నో తీసుకోండి. చంపాల్నంటే చంపుండి. నన్ను చంపుండి. పోరన్ని చంపుండి. పొల్ల ముండమొయ్యకముందు దాన్ని గూడ తుపాకినెయ్యుండి. ఇద్దర్నొక్కపారే చంపుండి. అప్పట్నించి నన్ను చంపుకతింటాను. ఇగ జుర్రుకోండి ఏం జుర్ర కుంటరో!"...

మల్లమ్మ మెల్లగా కండ్లు నులుముకుంటు మంచందిగి వ్యాకుల దృష్టితో అటూ ఇటూ చూడసాగింది. యువకుడు కూడ ఆవలిస్తూ లేచి మంచం మీదనే కూర్చున్నాడు- పోలీసువారందరు ఒకరి ముఖం ఒకరు చూచుకోసాగారు. ముసలవ్వ ధోరణి నడుస్తునే ఉంది-

"ఇంకేం చేత్తరో చెయ్యరాదుండి.. తుపాకులున్నెగద... చంపరాదుండి నన్ను.. ఇగ బతికి నన్నొద్దులు బతుకుతనా?..."

యువకుని వైపు చూపిస్తు పోలీసు జమాదారు ప్రశ్నించాడు. "వాడు యెవడున్నడ్ చెప్పు! కాంగ్రెసోడాయేం?" ముసలవ్వ నెత్తిన నోరు పెట్టుకొని అరవసాగింది.

"వాడెవ్వడా? ఎవ్వడుపడితే వాడు మా పక్కల్ల పండుటానికి మేమేం బోగమోల్లమనుకున్నావా? నిన్నెవడన్న గట్లనె అడుగుతె ఎట్లుంటది? ఈమాటల్లోటి మానం దీసుడెందుకు? పానం తియ్యరాదుండి! నా బుద్దెరిగిన కాన్నుంచి నేనైతే గింత బెఇజ్జతిమాట యెవ్వల్లనోట్నుంచి యినలే. ఈ ముసల్దనానికి ఇయ్యాల మానం పోయింది. ఇగ యిన్నన్న ఉరిబెట్టుకొని చస్తేంది; ఇసొంటి బతుకు బతికిందానికన్న?... వాడు మా మల్లదైతడా కాడా ఊరోల్లందర్ని తెలుసుకోన్రి. వెలుగచ్చినంక బాగ పరిచ్చపట్టి చూస్కోండి. కాని గిసొంటి బే కంగాలుకూతలెందుకు? మేమసంటోల్లం కాదు బాంచెను!ఏదో మీ పాదాల కింద బతుకుతాన్నం- బైటోడు గొల్లరామి గుడిశెలకొచ్చి తప్పిచ్చుకుంటాడు? పానంతో పట్టుకచ్చి అప్పచెప్పవయ్యా? గొల్లరామెసొంటిదో ఊరోల్ల నడుగుండి!"

అప్పటి తీవ్రతకు, ఇప్పటి విధేయతకు పోలీసులు చకితులైనారు. ఏమనుకోవాలో, ఏంచేయాలో వారికి తోచలేదు.

"పోనిబాంచెను! ఈడేంలేదు. నామాట అబద్ధమైతె తలకాయె కోశిత్త. నేనేడికి ఉరికిపోను. ఈడ్నే ఉంట. నా మాట ధాకల చూడుండి... ఇగ తిప్పల బెట్టకుండి!"-

పోలీసు జమాదారు కొంతసేపు యోచించి లేస్తూ అన్నాడు. "అచ్చా! నేన్ పంచనామా చేస్కోనీవస్తా. నీ బయాన్కీ తీస్కుంటా. వీన్ని హాజర్ చెయ్యాలె. లేకుంటె నీకీ షూట్ చేస్తా తెల్సిందే?"

జమాదారు బయలుదేరాడు. ముసలవ్వ మంచంమీద కూర్చుంది. ఒకవైపు యువకుడు, మరొకవైపు మల్లమ్మ- అదొక అపూర్వ సమ్మేళనమనిపించింది. యువకునికి-

"అవ్వా! నీవు సామాన్యురాలవు కావు సాక్షాత్ భారతమాతవే!" అన్నాడు యువకుడు భావలీనతలో కండ్లుమూసి.

"దోడ్! కొంటెపోరడా! నాకే పేర్లబెడుతున్నావు?... నా పేరు గొల్ల రామి! గంతే... ఇగ నువ్వెల్లు... మల్లిని అత్తోరింటికి తోలుకపోత... పొద్దెక్కుతాంది. ఊc! యెల్లు..."

ముసలవ్వ ఆజ్ఞ అనుల్లంఘ్యమైందని యువకుడదివఱకే తెలుసుకున్నాడు. ●